

İNTERNETTE YAPILAN YAYINLARIN KALDIRILMASI VE ENGELLENMESİ

Ülkemizde İnternet üzerinden yapılan yayınlar Basın Kanunu veya Radyo Televizyon mevzuatı kapsamında değerlendirilmemekte ve özel bir kanun olan 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun (kısaca “5651 Sayılı Kanun”) ile düzenlenmektedir.

Bu yayınların ilgili web sitesi içeriğinden çıkarılması veya yayına erişimin teknik metotlarla engellenmesi yönünde karar verilmesi halleri üç ana başlık altında değerlendirilebilir: (i) içeriğin katalog suçlardan birini oluşturması (ii) içeriğin kamu güvenliğini ihlal etmesi (iii) içeriğin kişilik haklarını ihlal etmesi.

Katalog Suçlar

5651 Sayılı Kanun’un 8. maddesi Türk Ceza Kanunu’nda ve diğer kanunlarda yer alan bazı suçları listelemiş ve bu suçları oluşturan yayınların verebileceği zararları engellemek adına uzun bir yargılama süreci olmaksızın tedbir olarak söz konusu yayınların engellenmesine olanak getirmiştir.

Katalog Suçlar şunlardır:

- İntihara Yönlendirme
- Çocukların Cinsel İstismarı
- Uyuşturucu ve Uyarıcı Madde Kullanılmasını Kolaylaştırma
- Sağlık İçin Tehlikeli Madde Temini
- Müstehcenlik
- Fuhuş
- Kumar Oynanması İçin Yer ve İmkan Sağlama
- Atatürk’e Hakaret

İnternet üzerinden yapılan bir yayının, bu suçlardan herhangi birini oluşturduğu yönünde yeterli şüphe oluşması durumunda yayıncıya ilgili Cumhuriyet Savcılığı’nca re’sen veya ihbar (suç duyurusu) üzerine soruşturma başlatılır. Soruşturmayı yürüten cumhuriyet savcısı, içeriğin yayınlandığı URL adresine veya alan adına da erişimin engellenmesi için yetkili hâkimden erişime engelleme kararı verilmesini talep eder.

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde doğrudan cumhuriyet savcısı tarafından da erişimin engellenmesine karar verilebilir. Bu durumda cumhuriyet savcısı kararını yirmi dört saat içinde hâkimin onayına sunar ve hâkim de bu kararı aldıktan sonra, kararını en geç yirmi dört saat içinde verir. Engelleme kararları süreli olabileceği gibi aksi belirtilmedikçe süresizdirler.

İçeriğin cinsel istismar, müstehcenlik ve fuhuş suçlarını oluşturduğuna ilişkin olarak Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (“Kurum”) Başkanı tarafından kanaat getirilmesi durumunda veya içeriğin katalog suçlardan herhangi birisine girdiği ve fakat içerik sağlayıcı (*content provider*) kişinin veya yer sağlayıcı (*hosting provider*) kişi veya kuruluşun yurtdışında bulunduğu hallerde Kurum Başkanı da ilgili yayınlara erişim engellenmesi kararı vermekle ayrıca yetkilidir.

Kurum Başkanı ayrıca bu suçları işleyenlerin kimlik bilgilerine ulaşması halinde haklarında Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunmak zorundadır.

Diğer yandan 602 sayılı Şans Oyunları Hasılatından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde tanımlanan kurum ve kuruluşlar, kendi görev alanına giren suçların (kumar oynanmasına yer ve imkan sağlama) İnternet ortamında işlendiğini tespit etmeleri hâlinde, bu yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesi kararı alabilir ve uygulanması için Kurum'a gönderebilirler.

Bu suçlardan açılan soruşturmalarda, kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmesi halinde veya kovuşturma sırasında beraat kararı verilmesi halinde erişim engeli kendiliğinden kalkar.

Yine ilgili içeriğin soruşturma veya kovuşturma esnasında yayından kaldırılması halinde erişim engeli savcı veya hâkim tarafından kaldırılır.

Kamu Güvenliğine İlişkin Tedbirler

Yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması sebeplerinden bir veya bir kaçına bağlı olarak da tedbir olarak İnternet'ten içeriğin çıkarılması veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir.

Bu gerekçelerle erişimin engellenmesi veya içeriğin yayından çıkarılması kararı hâkim tarafından, gecikmesinde sakınca bulunan bir hâlin varlığında ise Başbakan'ın veya ilgili bakanlığın talebi üzerine Kurum Başkanı tarafından verilebilir. Bu kapsamda verilen erişimin engellenmesi kararları mümkün olduğu sürece içeriğin yayımlandığı spesifik URL'nin engellenmesi yoluyla verilir ancak teknik olarak bunun mümkün olmadığı veya bu önlemin yeterli olmadığı durumlarda alan adının tamamı da erişime engellenebilir.

Kurum Başkanı'nın verdiği karar 24 saat içinde yetkili hâkimin onayına sunulur. Hâkim konuya ilişkin kararını 48 saat içinde açıklar.

Kişilik Haklarının İhlali ve Özel Hayatın Gizliliği

İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğe erişimin engellenmesini de isteyebilirler.

Yine bu madde kapsamında verilecek erişimin engellenmesi kararları mümkün olduğu sürece içeriğin yayımlandığı spesifik URL'nin engellenmesi yoluyla verilir ancak teknik olarak bunun mümkün olmadığı veya bu önlemin yeterli olmadığı durumlarda alan adının tamamı da erişime engellenebilir.

İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden kişiler ise, Kuruma doğrudan başvurarak içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebilirler. Erişimin engellenmesi, özel hayatın gizliliğini ihlal eden yayın, kısım, bölüm, resim, video ile ilgili olarak (URL şeklinde) içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla uygulanır. Özel hayatın gizliliğinin ihlaline bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde doğrudan Başkanın emri üzerine erişimin engellenmesi derhal de uygulanabilir. Bu şekilde Kurum tarafından verilen karardan sonra ilgili karar değerlendirilmek üzere yirmi dört saat içerisinde sulh ceza hâkiminin kararına sunulur. Hâkim tarafından kırk sekiz saat içinde konuya ilişkin karar verilir.

Kişilik hakları ihlalleri sebebiyle yapılan başvurular ceza hukuku açısından suç oluşup oluşmadığına göre değil medeni hukuk açısından hak ihlali olup olmadığına göre değerlendirilmektedir. İnternet üzerinden yayınlanan içeriklerin kişilik haklarını ihlal edip etmediği noktasında basın özgürlüğü ve ifade özgürlüğünün olağan sınırları aynen uygulanmaktadır. Örneğin eleştiri ve ifade özgürlüğü sınırlarını aşmayan ifadeler kişilik haklarının ihlali olarak değerlendirilmeyecektir. Ancak bir kişi hakkında olumsuz ifadelerin yer aldığı ve basın özgürlüğü kapsamında korunan bir haberin, güncelliğini yitirmesi durumunda söz konusu haberin yayınlanmaya devam edilmesi bir hak ihlali oluşturabilecektir.

Diğer Önemli Hususlar

5651 Sayılı Kanun kapsamında verilen tüm yargı kararlarına bir üst mahkemede itiraz etmek mümkündür. Ayrıca erişimin engellenmesi kararlarını yerine getiren Erişim Sağlayıcıları Birliği ve Kurum da kendilerine iletilen kararları hukuka aykırı görürlerse bu kararlara itiraz etmeleri mümkündür.

Katalog Suçlar açısından önem arz eden bir nokta, bir web sitesindeki reklam (banner v.b.) içeriklerin de 5651 Sayılı Kanun açısından “içerik” olarak sayılacak olmasıdır. Dolayısıyla alınan reklamlarda suç unsuru bulunması erişime engelleme kararı verilmesine sebebiyet verebilecektir (kumar ve yasadışı bahis sitelerinin reklamlarına yer verilmesi sebebiyle bugüne kadar çok sayıda İnternet Sitesi erişime engellenmiştir).

Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (“FSEK”) kapsamındaki ihlallere ilişkin olarak 5651 Sayılı Kanun’daki düzenlemeler haricinde ayrıca FSEK Ek 4. madde kapsamında cumhuriyet savcısına başvurularak erişime engelleme kararları alınabilmektedir. Buradaki düzenleme yalnızca telif hakkına tabi eserlere ilişkindir.

5651 Sayılı Kanun’da 2014 yılında yapılan değişiklikler ile Basın Kanunu’ndakine benzer olarak mevcut olan “tekzip” müessesesi bu yayınlar açısından kaldırılmıştır. Dolayısıyla mevcut durumda yapılan bir yayına ilişkin olarak İnternet’te tekzip yayınlatılmasını sağlayacak açık bir yasal düzenleme mevcut değildir.

Bir diğer önemli nokta ise, arama motorlarının 5651 Sayılı Kanun anlamında içerik veya yer sağlayıcı olmamaları hususudur. Bu sebeple arama motorlarından içerik çıkarılması yoluna başvurulması hukuken mümkün değildir ve arama sonuçlarından çıkan içeriklerin öncelikle yayınlandıkları sitelerden kaldırılması gerekmektedir.

YASAL UYARI

Bu bilgi notunda yer alan bilgiler Türkiye Barolar Birliği'nin Meslek Kurallarına sıkı sıkıya bağlı ve özellikle reklam yasağına uygun şekilde tasarlanmaya çalışılmıştır. Bu bilgi notu, reklam veya iş geliştirme ve benzeri amaçlar ile kullanılamaz.

Bu bilgi notu, teknolojinin ve bilimin olanak tanıdığı her tür ortamda avukatlık mesleğinin onur ve kurallarına, avukatlık unvanının gerektirdiği saygı ve güvene, Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenen "Avukatlık Meslek Kuralları"na aykırı olmayacak şekilde kendisini ifade etme hakkına sahip olan avukatlar tarafından hazırlanmıştır. Bu bilgi notunda, salt ün kazanmaya yönelik her türlü girişim ve eylemlerden kaçınmak, iş elde etmek için reklam sayılabilecek her hangi bir girişim ve eylemde bulunmamak, üçüncü kişilerin kendileri için reklam sayılabilecek bu tür eylem ve davranışlarına izin vermemek ve engel olmak için gerekli önlemler alınmıştır.

LEGAL HUKUK BÜROSU

Abdi İpekçi Cad. Bostan Sok. Orjin Apt.
K:3 Nişantaşı/İSTANBUL
T: + (90) 212 385 24 98
e-mail: info@lglatt.com
web sitesi: www.lglatt.com